

УДК 027.7

ББК 78.30

ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ТА ВИКЛАДАЧІВ ВНЗ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Грабар Н. Г., кандидат наук з соціальних комунікацій,
доцент кафедри культурних універсалій.

Соколовська Т. Б., провідний бібліотекар.

**Харківський національний технічний
університет сільського господарств ім. П. Василенка**

Чтение даёт человеку столько,
сколько тот может взять.
Книга отвечает на те вопросы,
которые ей задают.
(Житейский опыт)

У навчальному закладі бібліотека здійснює свою діяльність в декількох напрямках і виконує найголовніші функції: інформаційну, освітню, культурно-виховну, а нині особливо важливу – комунікаційну. Те, що бібліотека у ВНЗ – інформаційно-освітній заклад не викликає заперечень ні в кого. З виникненням нових ІКТ її інформаційно-освітні можливості розширюються і дають можливість розгортанню комунікацій.

На сучасному етапі розвитку інтернету слід відмітити еволюцію технологічної освіти, яка набула рис соціокультурного простору, заснованого на інтеракції та комунікаціях. При цьому комунікація й засоби її здійснення (технології) відіграють у мережі Інтернет провідну роль.

Вплив мережі Інтернет досліджувала О. І. Горошко: «...інтернет – це своєрідний світ, середовище існування» [1, с. 62]. Поняття «інтернет-середовище» із звичайного повсякденного дискурсу

переходить у науковий лексикон. На думку О. О. Путілової «...середовище Інтернету – це сукупність технічних, функціональних, інформаційних, соціальних, економічних, юридичних компонентів, що забезпечують існування, формування й діяльність індивідуальних і групових користувачів, які складають аудиторію Інтернет» [2, с. 39]. Автор зазначає, що це середовище складається з низки компонентів: технічного, функціонального, інформаційного, соціального, економічного і юридичного. Але, основними функціями Інтернету в суспільстві є інформаційна, формування громадської думки, соціалізація й маніпуляція [2, с. 105].

Можна стверджувати, що більшість читачів перестали користуватися традиційним бібліотечним обслуговуванням. Бібліотечне середовище зазнало значних змін, настав час електронних комунікацій. У цьому конкурентному середовищі бібліотека може вижити, лише знайшовши власне унікальне місце в системі цифрових комунікацій, надаючи життєво важливі послуги. Зрозуміло, що ніяка інша організація не в змозі надати в рівному обсязі і з такою ж якістю належну інформацію.

На думку В. К. Степанова, стратегія виживання бібліотек може бути побудована на основі уважного аналізу інформаційної ситуації, що характеризує цифрове суспільство. Його відмінними рисами, зокрема, є перетворення «речових» об'єктів, включаючи книги, періодику, графічні зображення, аудіо – та відеозаписи у невидимі потоки одиниць і нулів, які технічно можуть бути постійно доступні з будь-якої точки планети будь-якому користувачеві Мережі [3, с. 39].

Доступність інформації, таким чином, не є проблемою. Однак технічна можливість доступу не означає того, що будь-які дані доступні кому і коли

завгодно. З легального користування випадає значна частина ресурсів, доступ до яких свідомо обмежується правовласниками в силу їх бажання здійснювати продаж створеного ними вмісту.

Отже, наукова бібліотека ХНТУСГ ім. П. Василенка для того, щоб визначитися, в якому руслі повинна здійснювати свою діяльність вирішила провести дослідження. За давньою традицією основним методом дослідження було вибрано анкетування. Інструментарій дослідження – анкета, що складалася з 8 питань (додаток 1). Запитання пропонувалися як закриті – анкетне питання, на які респонденту були запропоновані готові варіанти відповідей, так і відкриті, де респонденти повинні були сформулювати самостійно відповіді. В якості об'єкта досліджень виступали користувачі, читачі різних категорій, в основному студенти, викладачі.

Завданням даного дослідження постає в наступному:

- вивчення обслуговування користувачів через мережу Інтернет.
- з'ясування інтересів користувачів, визначення стратегії подальшого розвитку бібліотеки;
- дізнання найбільш актуальних потреб користувачів з метою поліпшення роботи бібліотеки.

Мета дослідження:

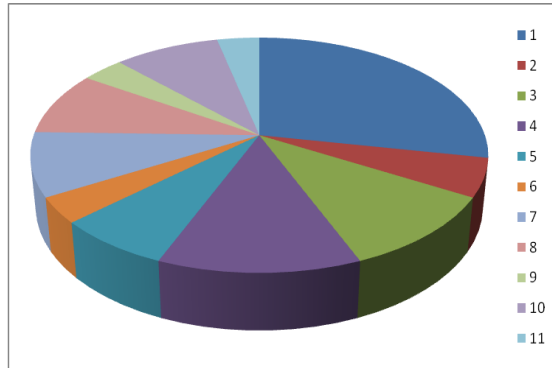
- внести корективи в роботу і найбільш повно задовольнити потреби і запити читачів;
- поліпшити комфортність обслуговування;
- розширити номенклатуру як віртуальних, так і традиційних послуг.

В анонімному анкетуванні взяли участь користувачі майже всіх ННІ ХНТУСГ ім. П. Василенка.

Було проаналізовано анкети, які заповнювали викладачі, аспіранти та окремо – студенти.

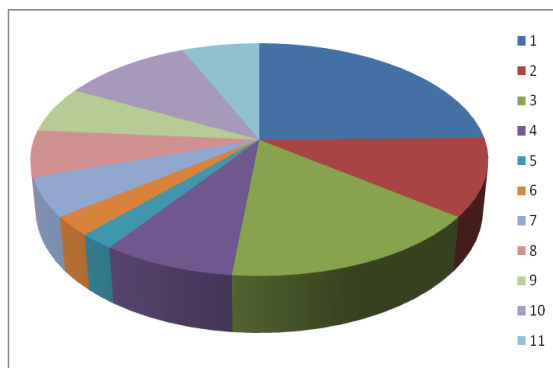
З метою поліпшення контенту Web-сайту НБ ХНТУСГ було проаналізовано використання розділів Web-сайту НБ ХНТУСГ:

а) викладачами і аспірантами – рис. 1

- 1 – Електронний каталог (28%)
- 2 – Навігатор ресурсів Інтернет (5,2%)
- 3 – Інформація про нові надходження книг, часописів (10,5%)
- 4 – Віртуальні виставки (12,2%)
- 5 – Віртуальні огляди (7%)
- 6 – Інформація про бібліотеку (3,5%)
- 7 – Бібліографічні покажчики (8,7%)
- 8 – Бібліографічні списки (8,7%)
- 9 – «На допомогу користувачеві» (3,5%)
- 10 – Віртуальна довідка НБ ХНТУСГ (8,7%)
- 11 – Адреси віртуальних довідок країн СНД (3,5%)

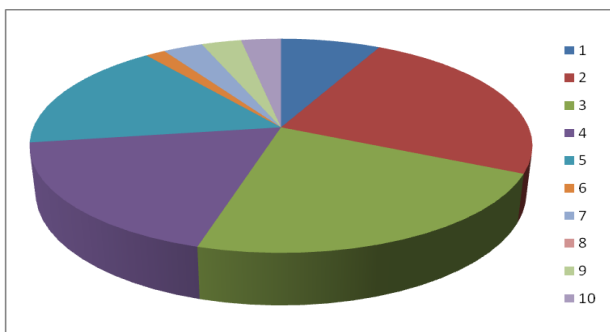
б) студентами – рис.2

- 1 – Електронний каталог (25%)
- 2 – Навігатор ресурсів Інтернет (11%)
- 3 – Інформація про нові надходження книг, часописів (16%)
- 4 – Віртуальні виставки (8%)
- 5 – Віртуальні огляди (2%)
- 6 – Інформація про бібліотеку (3%)
- 7 – Бібліографічні покажчики (5%)
- 8 – Бібліографічні списки (6%)
- 9 – «На допомогу користувачеві» (6%)
- 10 – Віртуальна довідка НБ ХНТУСГ (11%)
- 11 – Адреси віртуальних довідок країн СНД (6%)

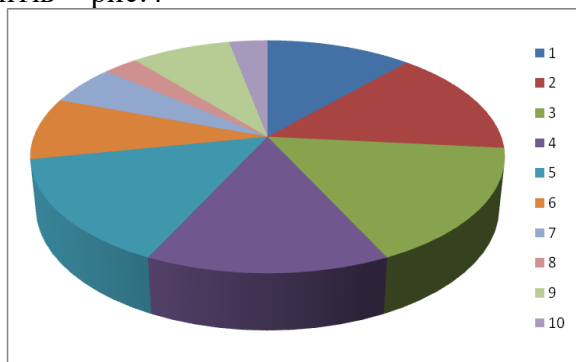
Були проаналізовані потреби в інформації про зарубіжні бібліотеки та електронні бібліотеки. З'ясувалося, що серед викладачів використовують Web-сайти зарубіжних бібліотек 38% користувачів, звертаються до електронних бібліотек 52% користувачів. У студентському середовищі використовують Web-сайти зарубіжних бібліотек 29% користувачів, а звертаються до електронних бібліотек 71% користувачів.

Для удосконалення обслуговування читачів були проаналізовані потреби у формі отримування інформації:
 а) викладачів – рис. 3

- 1 – художня література в електронній формі (8%)
- 2 – наукова інформація в електронній формі (24%)
- 3 – довідкова інформація в електронній формі (23%)
- 4 – навчальна література в електронній формі (18%)
- 5 – ділова інформація в електронній формі (17%)
- 6 – художня література в паперовій формі (2%)
- 7 – наукова інформація в паперовій формі (3%)
- 8 – довідкова інформація в паперовій формі (0%)
- 9 – навчальна література в паперовій формі (3%)
- 10 – ділова інформація в паперовій формі (3%)

б) студентів – рис.4

- 1 – художня література в електронній формі (12%)
- 2 – наукова інформація в електронній формі (15%)
- 3 – довідкова інформація в електронній формі (16%)
- 4 – навчальна література в електронній формі (14%)

- 5 – ділова інформація в електронній формі (15%)
- 6 – художня література в паперовій формі (9%)
- 7 – наукова інформація в паперовій формі (6%)
- 8 – довідкова інформація в паперовій формі (3%)
- 9 – навчальна література в паперовій формі (8%)
- 10 – ділова інформація в паперовій формі (3%)

На основі аналізу анкет були зроблені висновки щодо більш повного задоволення інформаційних потреб різних категорій користувачів як віртуальними, так і традиційними методами обслуговування.

Анкетування є одним з ефективних засобів створення зворотного зв'язку з користувачами віртуальних сервісів а також з читачами, які обслуговуються традиційними методами.

Студенти та викладачі мали можливість висловити свої побажання щодо покращення контенту сайту, поширення тематики його сторінок відповідно своїм інформаційним потребам.

Аналіз анкет показав, що інформаційні потреби викладачів та студентів в деяких питаннях не співпадають. Це означає необхідність враховувати особливості інформаційних потреб різних категорій користувачів. Крім того, анкетування показало, на що треба звертати увагу на заняттях з інформаційної культури: не всі студенти достатньо володіють засобами інформаційного пошуку.

Таким чином, анкетування з'явилося підставою для подальшого удосконалення різноманітних традиційних та віртуальних сервісів бібліотеки.

Розширення освітнього простору суб'єктів освіти пов'язано насамперед всього із сукупністю інформації і культурних цінностей навколишнього середовища як внутрішнього так і зовнішнього. Освітній заклад з одного боку, надає освітнє середовище, а середовище стає посередником в розширенні простору.

Процес взаємовідношення простору і середовища безкінечний і визначає бібліотеку і особистість як соціальних партнерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Горошко О. Вплив мережі Інтернет на комунікативні глобальні процеси // Соціальна комунікація: результати досліджень – 2014 : колективна монографія [за наук. ред. О. Холода]. – К.: КУКіМ, 2015. – С. 60-84.

2. Путилова Е. А. Интернет как фактор формирования информационного общества: дис... канд. социолог. наук / Елена Александровна Путилова. – Тюмень, 2004. – 186 с.

3. Степанов В. К. Библиотека в системе цифровых коммуникаций: стратегия выживания / В. К. Степанов // Школ. библиотека. – 2012. – № 6/7. – С. 67-71.

Додаток 1

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
Харківського національного технічного університету
сільського господарства ім. П. Василенка

Анкета читача - вивчення обслуговування користувачів бібліотеки
через мережу Інтернет

Шановний читачу!

З метою вивчення обслуговування користувачів бібліотеки через
мережу Інтернет пропонуємо Вам відповісти на питання наведені в анкеті.

1. З якою метою Ви звертаєтесь до електронних ресурсів бібліотек?

Навчання. Професійна діяльність. Для загального розвитку.

Інше _____

2. Якими розділами сайту НБ ХНТУСТ Ви користуєтесь?

☐ Електронний каталог.	☐ Бібліографічні покажчики.
☐ Навигатор ресурсів Інтернет.	☐ Бібліографічні списки.
☐ Інформація про нові надходження книг, часописів.	☐ Інформація розсилку «На допомогу користувачеві».
☐ Віртуальні виставки.	☐ Віртуальна довідка НБ ХНТУСТ.
☐ Віртуальні огляди.	☐ Адреси віртуальних довідок стран СНГ.
☐ Інформація про бібліотеку	

3. Чи завжди отримуєте потрібну інформацію на Web-сайті НБ ХНТУСТ?

Так. Ні.

Ваші пропозиції до змісту Web-сайту НБ ХНТУСТ:
